

การนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ
สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

นายพนดล อุชชิน

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2536

ISBN 974-583-541-2

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

019720

i17156828

A PROPOSED MODEL FOR ACADEMIC ADMINISTRATION OF THE EXTRA
LARGE SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT
OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS.

Mr.Nopadol Ujjin

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Educational Administration
Graduate school
Chulalongkorn University

1993

ISBN 974-583-541-2

พิมพ์ตำแนียบบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

นพดล อุซชิน : การนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร (A PROPOSED MODEL FOR ACADEMIC ADMINISTRATION OF THE EXTRA LARGE SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS.) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อมรชัย ตันติเมธ, 401 หน้า.
ISBN 974-583-541-2

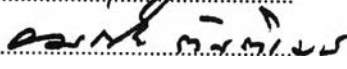
การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาโครงสร้างการบริหารงานวิชาการ การจัดการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร และนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร

ผลของการวิจัยพบว่า ด้านโครงสร้างในการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนกำหนดให้มีสายงานหลักและสายงานที่ปรึกษา ผู้บริหารโรงเรียนมีอำนาจสูงสุดในการบังคับบัญชา และมอบอำนาจหน้าที่ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวด หัวหน้างาน และ ครู ลงไปตามลำดับ โรงเรียนได้ยึดนโยบายการจัดการศึกษาจากหน่วยเหนือ และ สภาพความต้องการจำเป็นของโรงเรียนและชุมชน มีการกำหนดแผนปฏิบัติงานอย่างชัดเจน มีโครงการเพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามแผนงานที่กำหนดไว้

ด้านภารกิจในการบริหารงานวิชาการ มีการกำหนดนโยบาย และวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติงานอย่างสอดคล้องจุดมุ่งหมายหลักสูตร นำหลักสูตรมาใช้โดยตระหนักถึงความต้องการของนักเรียน สภาพสังคม และชุมชน ในการจัดการเรียนการสอนมุ่งให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมทางวิชาการ และกิจกรรมอิสระให้สามารถพัฒนาตนเองได้ โรงเรียนส่งเสริมให้ครูอบรมหาความรู้ในสาขาวิชาที่สอน มีการนิเทศในด้านการบริหารทั่วไป การนิเทศงานวิชาการ โรงเรียนส่งเสริมและกระตุ้นให้มีการใช้สื่อการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ให้มีการแสดงผลงานสื่อการสอนของครู โรงเรียนส่งเสริมให้ห้องสมุด เป็นศูนย์ในการศึกษาค้นคว้า ในการแนะแนว โรงเรียนจัดหาข้อมูลสนเทศ และจัดกิจกรรมเพื่อช่วยให้นักเรียนมีข้อมูลสำหรับการตัดสินใจในการศึกษาต่อและการประกอบอาชีพ ให้ความช่วยเหลือด้านความประพฤติ สุขภาพกาย สุขภาพจิต จัดหาทุนการศึกษาประเภทต่าง ๆ ให้กับนักเรียน ในการประเมินผลการเรียน โรงเรียนกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานชัดเจน มีปฏิทินในการเตรียมงานการประเมินผลแจ้งให้ครูทราบ มีผู้ประสานงานเพื่อให้การดำเนินงานมีความเรียบร้อย ให้มีการวิเคราะห์ผลการปฏิบัติงานจากการวัดผลและการประเมินผลการเรียน สรุปผลแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนางานวิชาการต่อไป

รูปแบบการบริหารงานวิชาการที่นำเสนอ เน้นประเด็นการจัดโครงสร้างการบริหารที่ให้การได้รับการพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น มีคณะกรรมการและสายงานที่ปรึกษา ในส่วนภารกิจการบริหารงานวิชาการ มีจุดเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน จัดให้มีการใช้สื่อการสอนและเทคโนโลยีทางการศึกษามากขึ้น

ภาควิชา บริหารการศึกษา
สาขาวิชา บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิติต
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

#C441397 : MAJOR - EDUCATION ADMINISTRATION

KEY WORD:

: MODEL / ACADEMIC ADMINISTRATION / SECONDARY SCHOOLS

NOPADOL UJJIN : A PROPOSED MODEL FOR ACADEMIC ADMINISTRATION OF THE EXTRA LARGE SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION, BANGKOK METROPOLIS. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. AMORNCHAI TANTIMEDH, Ph.D. 401 pp. SIBN 974-583-541-2

The purpose of this research were to study the administration structure the tasks of academic administration of the extra large secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education Bangkok Metropolis, and to propose a model for academic amination in extra large secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education in Bangkok Metropolis.

Findings of the study were as follows: Accoring to the academic administrative struture there were line and staff, school administrators hold high authority, they deligated their authorities and functions and identified functions and responsibilities for their academic assistant principals, heads of subject divisions, unit heads, and teachers, school policies were based upon educational policies, needs of schools and needs of communities, jobs operation were planned with several projects followed.

According to the academic administrative tasks, policy and objective were set in accordance with the curriculum objective, the curriculum was manipulated with understanding of the needs of students, society and community Teaching process aimed at students. Students were to involve in academic and free activities. Teachers were eniouraged to study more about the subjects they taught. Teachers were urged to use teaching aids earnestly. Teachers teaching aids were exhibited. Libraries were used as centres for studying and research. In guidance, informations and activities were private for students in order to help them to make decision for their further studies and their career development. Students could get consutations about their behave, physical and mental health. Scholarships for students were also provided. Students' learning achievement were evaluated by way of well planning and effective coordination. The results were analysed and concluded for further academic development.

The proposed academic administrative model indicated the fully developed academic administrative structure consisting of committees and staffs. According to the academic administrative task, the participative activities of students and the usage of technology were encouraged

ภาควิชา..... บริหารการศึกษา.....

ลายมือชื่อนิสิต..... *นาง อรุณี*.....

สาขาวิชา..... บริหารการศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... *อ. น. น. น.*.....

ปีการศึกษา..... 2536.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

การทำวิทยานิพนธ์ "การนำเสนอรูปแบบการบริหารงานวิชาการโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร" ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ดันติเมธ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาแนะนำ แก้ไข และให้ข้อเสนอแนะในการวิจัยอย่างดียิ่งจนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จ และเนื่องจากทุกวันนี้ บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย ^{ด้วย} ที่ช่วยเหลือ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาตรวจสอบเครื่องมือและให้คำแนะนำที่เป็น ประโยชน์ในการวิจัย ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่กรุณาตรวจสอบรูปแบบการบริหารงานวิชาการ ให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ และขอบพระคุณผู้บริหารโรงเรียน ผู้ช่วยฝ่ายวิชาการ หัวหน้าหมวด หัวหน้างาน ที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเพื่อการวิจัย

ขอขอบพระคุณ นางสาวสมภาพ คมสัน ผู้อำนวยการโรงเรียนสตรีวิทยา 2 ที่กรุณา ให้คำแนะนำในการเก็บรวบรวมข้อมูล นางธัญญารัตน์ อุษชิน ในการจัดพิมพ์โดยใช้คอมพิวเตอร์ งานวิจัยนี้สำเร็จ และขอใจ เด็กหญิงอัญญา - เด็กชายอรรณพ อุษชิน ที่ช่วยในการจัดพิมพ์ จัดเตรียมอุปกรณ์ และเป็นกำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์นี้

นพดล อุษชิน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	4
ประโยชน์ของการวิจัย.....	6
วิธีดำเนินการวิจัย.....	6
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	6
ลำดับชั้นในการเสนอผลการวิจัย.....	14
2 เอกสารวรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	15
ความหมายของการบริหารการศึกษา.....	17
ความหมายของการบริหารงานวิชาการ.....	18
โครงสร้างขององค์การ.....	22
สายงานหลักและสายงานที่ปรึกษา.....	30
สายการบังคับบัญชา.....	38
อำนาจหน้าที่.....	39
การประสานงาน.....	42
การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ.....	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

ภาระหน้าที่ของบุคคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิชาการ..	47
ขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ.....	60
วัตถุประสงค์ เป้าหมายการจัดการศึกษา.....	65
หลักสูตรการเรียนการสอน.....	66
การจัดการเรียนการสอน.....	75
การนิเทศการศึกษาและการพัฒนาครู.....	84
กิจกรรมนักเรียน.....	90
สื่อการสอน.....	94
การจัดและบริหารห้องสมุด.....	98
การแนะแนว.....	101
การวัดและการประเมินผลการศึกษา.....	106
การปรับปรุงการบริหารงานวิชาการ.....	110
3 วิธีดำเนินการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	113
วัตถุประสงค์ในการวิจัย.....	113
วิธีดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 1	114
วัตถุประสงค์ของการดำเนินการวิจัย.....	114
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างประชากร.....	114
เครื่องมือในการวิจัย.....	115
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	116
วิธีรวบรวมข้อมูล.....	116
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	117
วิธีดำเนินการวิจัยขั้นตอนที่ 2.....	117
วัตถุประสงค์ของการดำเนินการวิจัย.....	117
กลุ่มผู้ตรวจสอบ.....	117

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
เครื่องมือในการวิจัย.....	118
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	118
วิธีรวบรวมข้อมูล.....	118
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	118
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	119
ลำดับชั้นการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	120
ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของ ผู้ให้การสัมภาษณ์.....	120
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้าง	123
สายงานหลักและสายงานที่ปรึกษา.....	123
สายการบังคับบัญชา.....	131
อำนาจหน้าที่.....	138
การประสานงาน.....	148
การกำหนดหน้าที่การรับผิดชอบ.....	160
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ	
การกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์.....	168
หลักสูตรการเรียนการสอน.....	178
การจัดการเรียนการสอน.....	191
การนิเทศและการพัฒนาครู.....	201
กิจกรรมนักเรียน.....	210
สื่อการเรียนการสอน.....	220
การจัดห้องสมุด.....	231
การแนะแนว.....	243
การประเมินผลและการปรับปรุงพัฒนางาน วิชาการ.....	254

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 สรุปผลการวิจัย อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	264
สรุปผลการวิจัยขั้นตอนที่ 1.....	267
อภิปรายผลการวิจัย.....	288
สรุปผลการวิจัยขั้นตอนที่ 2.....	304
ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย.....	322
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	324
บรรณานุกรม.....	325
ภาคผนวก	
เครื่องมือในการวิจัย.....	331
รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	384
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	385
ประวัติผู้เขียน.....	387

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 แสดงจำนวนผู้ให้การสัมภาษณ์ จำแนกตามอายุ.....	121
2 แสดงจำนวนผู้ให้การสัมภาษณ์ จำแนกตามอายุราชการที่ดำรงตำแหน่งปัจจุบัน.....	122
3 แสดงจำนวนผู้ให้การสัมภาษณ์ จำแนกตามวุฒิทางการศึกษา.....	123
4 แสดงผู้จัดทำแผนภูมิโครงสร้างองค์การ.....	123
5 แสดงผู้รับผิดชอบในการกำกับดูแลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน.....	124
6 แสดงหน่วยงานที่ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาในการบริหารงานวิชาการ.....	125
7 แสดงบุคลากรที่เป็นกรรมการในคณะกรรมการวิชาการ.....	126
8 แสดงรายชื่อคณะกรรมการเฉพาะกิจในการปฏิบัติงานวิชาการ.....	127
9 แสดงเกณฑ์ที่ใช้ในการแต่งตั้งและมอบหมายงาน.....	138
10 แสดงที่มาของความรู้ความเข้าใจในอำนาจหน้าที่.....	140
11 แสดงรูปแบบของการสั่งการของผู้บริหารงานวิชาการ.....	141
12 แสดงวิธีแสดงวิธีการติดตามและตรวจสอบการปฏิบัติงาน.....	142
13 แสดงผู้จัดทำปฏิทินปฏิบัติงานวิชาการ.....	148
14 แสดงวิธีการแจ้งข้อมูลข่าวสาร.....	149
15 แสดงวิธีการที่ได้รับทราบความคิดเห็นของผู้ใต้บังคับบัญชา.....	150
16 แสดงวิธีการให้ครู-อาจารย์แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการ.....	151
17 แสดงวิธีการดำเนินงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จตามวัตถุประสงค์.....	152
18 แสดงเครื่องมือที่ใช้ในการประสานงาน.....	153
19 แสดงผู้จัดทำพรรณานางานหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากรด้านวิชาการ.....	160
20 แสดงวิธีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของบุคลากร.....	161
21 แสดงวิธีการกระตุ้นให้ครูมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงาน.....	162
22 แสดงวิธีการรับทราบหน้าที่ความรับผิดชอบของครู.....	163

ตารางที่

23	แสดงสถานการณ์ดำเนินงานบริหารวิชาการด้านการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์	168
24	แสดงสถานการณ์ดำเนินงาน การวางแผนงานของฝ่ายวิชาการ.....	170
25	แสดงสถานการณ์ดำเนินงานด้านการวางแผนงานของหมวดวิชาและหน่วยงาน ทางวิชาการ.....	171
26	แสดงสถานการณ์ดำเนินงานด้านการติดตามกำกับการทำงานตามแผนงานวิชาการ	173
27	แสดงลักษณะงาน/โครงการ ด้านการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์และแผนงาน	175
28	แสดงสาระของการประชุมในด้านการกำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์และแผน...	176
29	แสดงสถานการณ์ดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรให้กับนักเรียน และผู้ปกครอง.....	178
30	แสดงสถานการณ์ดำเนินงานด้านการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับหลักสูตรให้กับครู....	180
31	แสดงสถานการณ์ดำเนินงานด้านการจัดแผนการเรียนในโรงเรียน.....	182
32	แสดงสถานการณ์ดำเนินงานด้านการติดตามและควบคุมการใช้หลักสูตร.....	184
33	แสดงสถานการณ์ดำเนินงานด้านการปรับปรุงหลักสูตร.....	185
34	แสดงลักษณะงาน/โครงการด้านการจัดหลักสูตร.....	187
35	แสดงสาระของการประชุม ในด้านการจัดหลักสูตร.....	188
36	แสดงสถานการณ์ดำเนินงานด้านการจัดอัตรากำลังครู.....	191
37	แสดงสถานการณ์ดำเนินงานด้านการส่งเสริมการสอนให้มีวิธีสอนแบบต่าง ๆ ...	192
38	แสดงสถานการณ์ดำเนินงานด้านการจัดสอนซ่อมเสริม.....	194
39	แสดงสถานการณ์ดำเนินงานการจัดสอนแทน.....	196
40	แสดงลักษณะงาน/โครงการด้านการจัดการเรียนการสอน.....	197
41	แสดงสาระของการประชุมในด้านการจัดการเรียนการสอน.....	198
42	แสดงสถานการณ์ดำเนินงาน ในด้านการนิเทศครูก่อนเข้าปฏิบัติงาน.....	201
43	แสดงสถานการณ์ดำเนินงาน ด้านการนิเทศงานวิชาการภายในโรงเรียน.....	202
44	แสดงสถานการณ์ดำเนินงาน ในด้านการส่งเสริมให้ครูฝึกอบรมและเข้าสัมมนาทาง วิชาการ.....	204

ตารางที่

45	ลักษณะงาน/โครงการด้านการนิเทศและการพัฒนาครู.....	206
46	แสดงสาระของการประชุมในด้านการนิเทศและการพัฒนาครู.....	207
47	แสดงสภาพการทำงานด้านการจัดกิจกรรมตามหลักสูตร.....	210
48	แสดงสภาพการดำเนินงานการเลือกกิจกรรมของนักเรียน.....	212
49	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการจัดครูที่ปรึกษากิจกรรม.....	213
50	แสดงลักษณะงาน/โครงการด้านกิจกรรมนักเรียน.....	215
51	แสดงสาระของการประชุมในด้านการจัดกิจกรรมนักเรียน.....	217
52	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการส่งเสริมการใช้สื่อการเรียนการสอน.....	220
53	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการบริการสื่อการเรียนการสอน.....	222
54	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการจัดห้องวิชาประจำหมวดวิชา.....	223
55	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการจัดศูนย์วิชาการ.....	225
56	แสดงลักษณะ งาน/โครงการด้านสื่อการเรียนการสอน.....	226
57	แสดงสาระของการประชุมในด้านสื่อการเรียนการสอน.....	227
58	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการจัดห้องสมุดครู.....	231
59	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการจัดหาหนังสือ.....	232
60	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการใช้ห้องสมุดในการจัดการเรียนการสอน....	234
61	แสดงสภาพการดำเนินงานในด้านการส่งเสริมการใช้ห้องสมุด.....	235
62	แสดงสภาพการดำเนินงานในด้านการจัดบริการห้องสมุด.....	237
63	แสดงลักษณะงาน/โครงการด้านการจัดห้องสมุด.....	238
64	แสดงสาระของการประชุมในด้านการจัดห้องสมุด.....	239
65	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการแนะนำหลักสูตร.....	243
66	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการแนะนำ การศึกษาต่อ และการแนะนำอาชีพ	244
67	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการให้คำปรึกษา.....	246
68	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการจัดหาทุนการศึกษา.....	248
69	แสดงลักษณะ งาน/โครงการด้านการแนะนำ.....	249

ตารางที่

70	แสดงสาระของการประชุมในด้านการแนะแนว.....	251
71	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการประเมินผลการเรียน.....	254
72	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการพัฒนาแบบทดสอบ.....	255
73	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการประเมินการสอน.....	257
74	แสดงสภาพการดำเนินงานด้านการประเมินความก้าวหน้าทางวิชาการ.....	258
75	แสดงลักษณะงาน/โครงการด้านการประเมินและพัฒนางานวิชาการ.....	260
76	แสดงสาระของการประชุมในด้านการประเมินผล.....	261